

Planowanie ochrony obszaru Natura 2000

Paweł Pawlaczyk

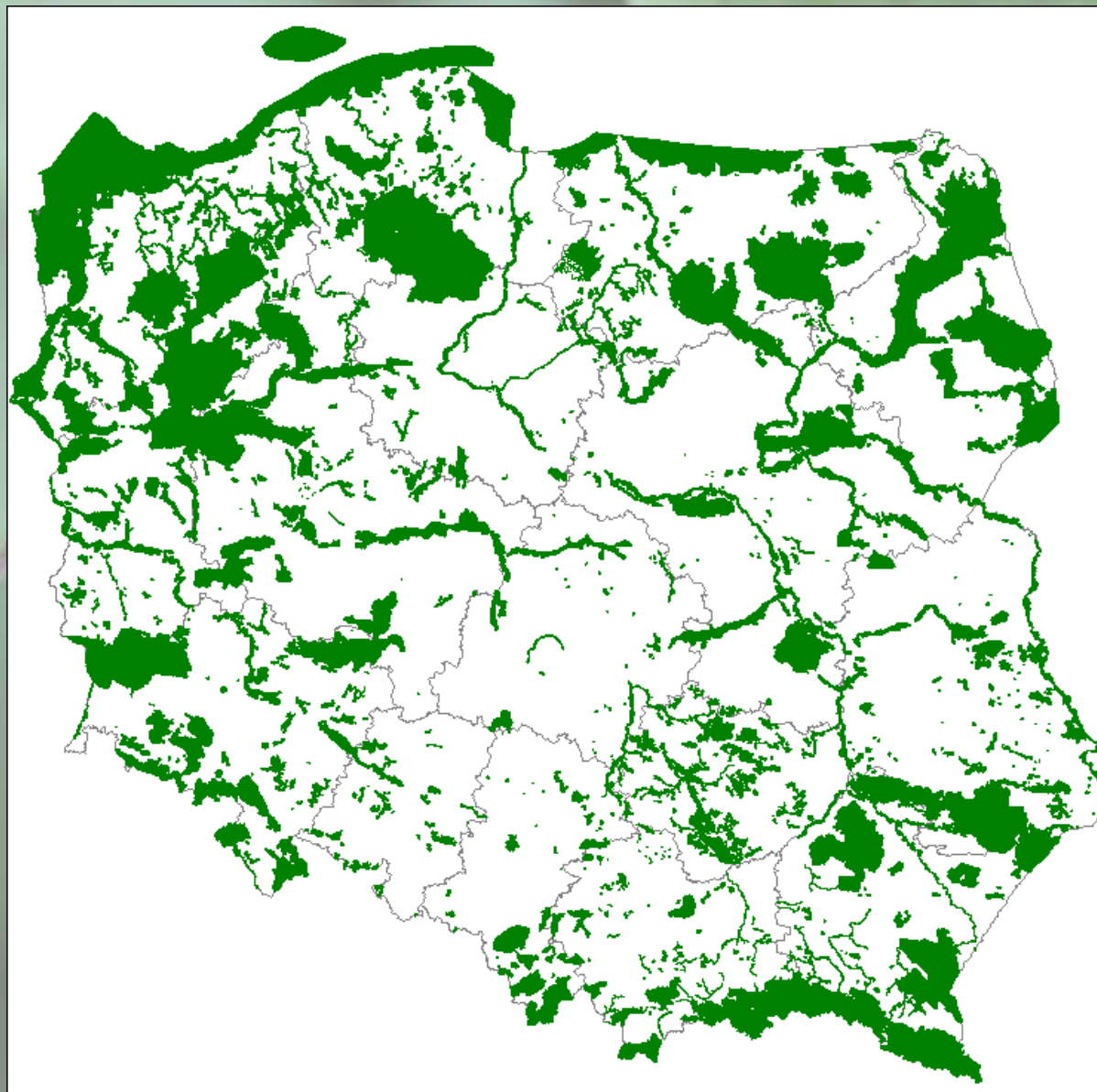
Po co polskiej ochronie przyrody Natura 2000?

KSOCh:

PN - 1%

RP - 0,5%

PK - 8%

N2000:

SOO - 11%

OSO - 16%

N2000 - 20%

Historia wyznaczania obszarów ptasich

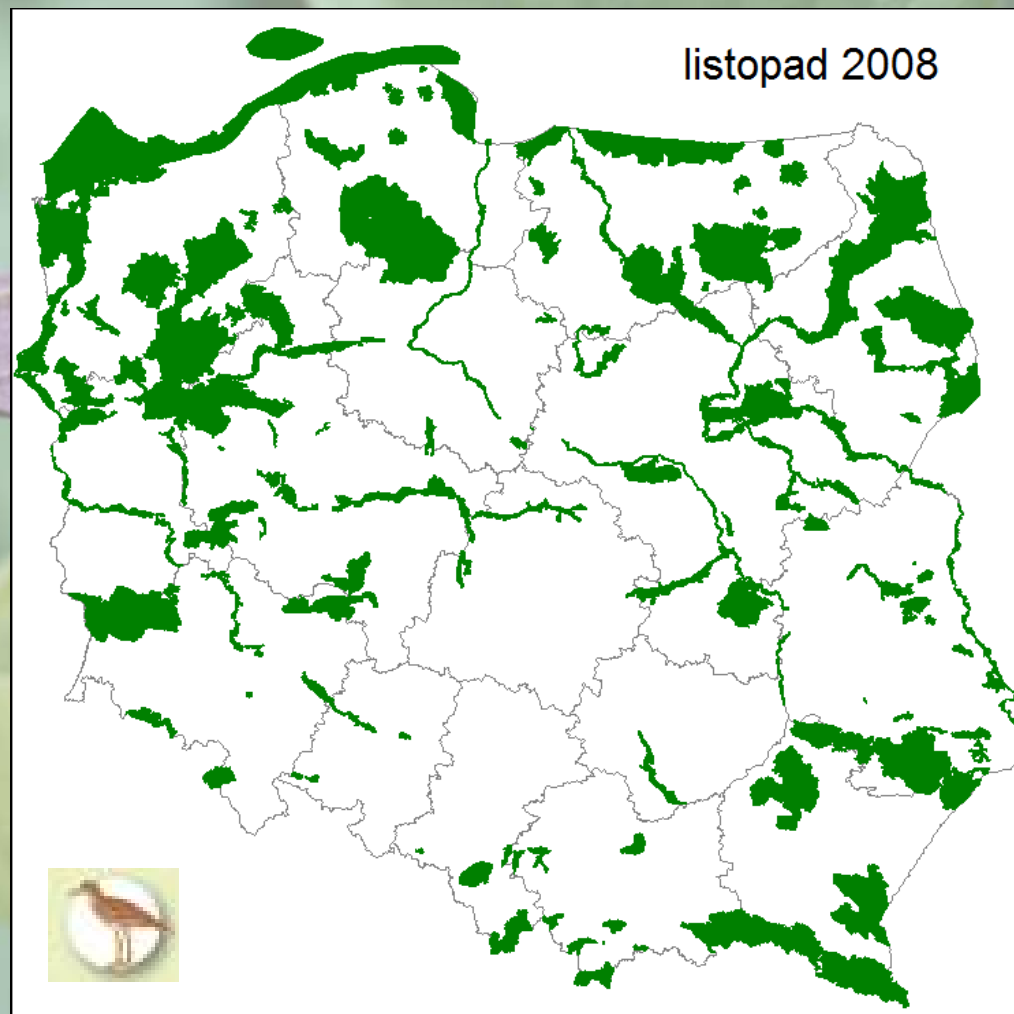

W Polsce:

do 30.10.2009 wyznaczono 141 obszarów specjalnej ochrony ptaków, zajmujących łącznie 15,6% terytorium.

Sieć OSO jest bliska ukończenia. Jest obecnie tożsama z „katalogiem IBA 2004”.

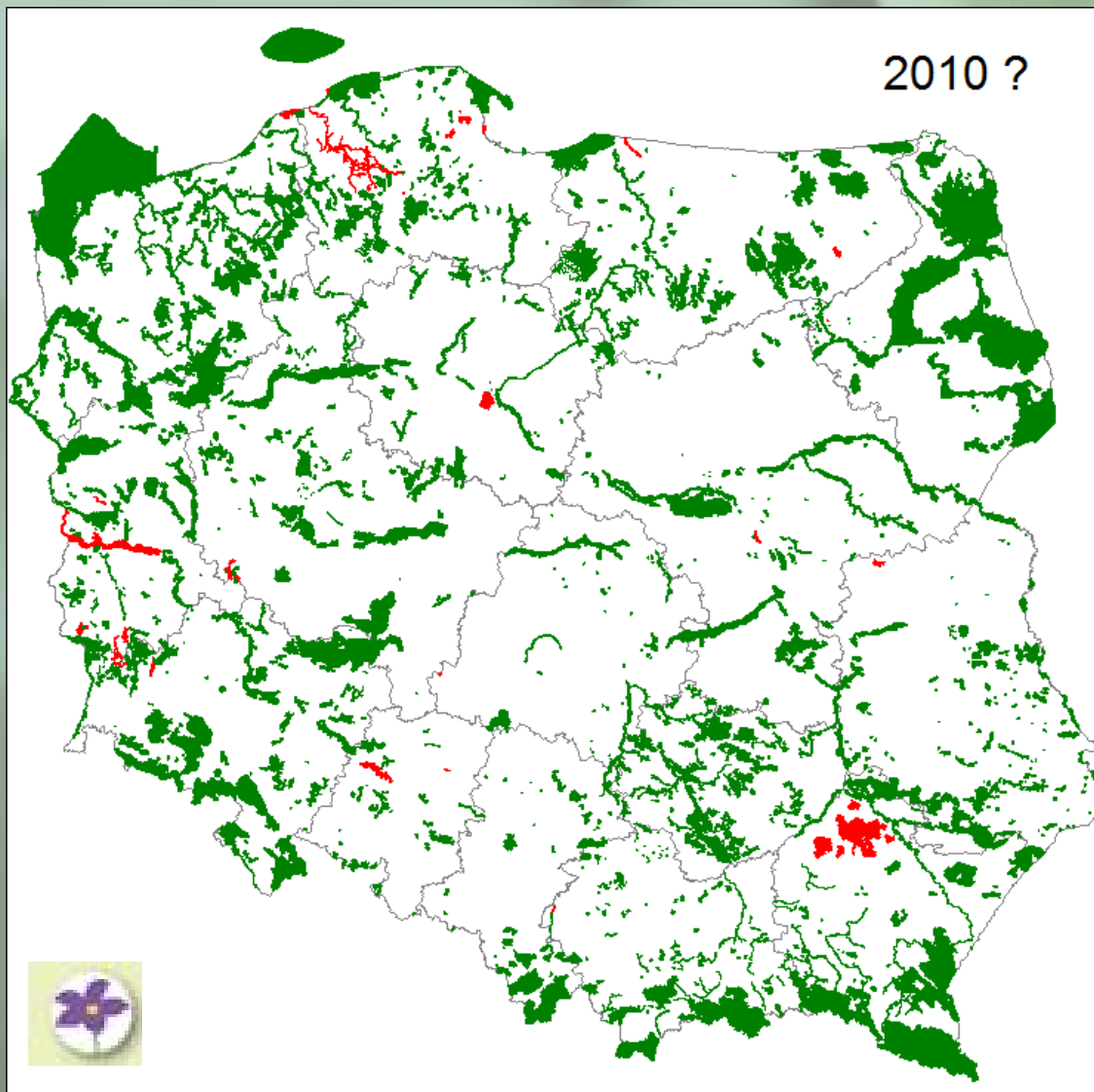
Rozważane jest jeszcze wyznaczenie kilkunastu obszarów, których potrzeba wynikała z najnowszych badań

Po aktualne dane zob.

www.mos.gov.pl/natura2000/

Historia wyznaczania obszarów siedliskowych

Polska:

do 30.10.2009 r. Polska zgłosiła do Komisji Europejskiej 823 proponowane obszary siedliskowe, zajmujące łącznie 11.05% terytorium.

Komisja zatwierdziła dotąd 364 z nich jako Obszary Mające Znaczenie dla Wspólnoty, zatwierdzenie pozostałych jest planowane pod koniec 2010 r.

Sieć obszarów siedliskowych jest bliska ukończenia, szacuje się że potrzeba jeszcze tylko kilkudziesięciu obszarów.

Po aktualne dane zob. www.mos.gov.pl/natura2000/

Planowanie ochrony obszaru Natura 2000

Planowanie ochrony - po co?

= wykonanie „obowiązku przyjęcia środków ochrony mających na celu utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu przedmiotów ochrony” (art. 6(1) dyrektywy siedliskowej, art. 4(1)+4(2)+3 dyrektywy ptasiej)

= jeden ze sposobów wykonania obowiązku „zapobiegania wszelkim pogorszeniom stanu i znaczącym zakłóceniom wobec przedmiotów ochrony” (art. 6(2) dyrektywy siedliskowej)

Znalezienie sposobu, jak trwale zapewnić właściwy stan przedmiotów ochrony w obszarze N2000

Prawo polskie - ustawa o ochronie przyrody

Art. 28. 1. Dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków.

2. Dla proponowanego obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty, znajdującego się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, sprawujący nadzór może sporządzić projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat.

Art. 29. 1. Projekt planu ochrony dla obszaru Natura 2000 lub jego części sporządza sprawujący nadzór nad obszarem.

Planowanie ochrony obszaru Natura 2000

Plan zadań ochronnych:

- sporządzany dla każdego obszaru Natura 2000 (z wyjątkiem obszarów morskich), w ciągu 6 lat od jego wyznaczenia lub zatwierdzenia
- sporządzany na okres 10 lat
- ustanawiany w trybie zarządzenia RDOŚ sporządzany w ciągu kilku miesięcy-1 roku
- na podstawie istniejącej, nawet niepełnej wiedzy i prostego rozpoznania terenowego stanu przedmiotów ochrony
- jest prostą, ale niekoniecznie kompletną „listą rzeczy do pilnego zrobienia”, koniecznych z punktu widzenia przedmiotów ochrony
- może wskazywać potrzeby zmian w istniejących studiach i planach zagospodarowania przestrzennego, usuwając w ten sposób „pułapki na inwestorów” - jednak analiza nie musi być kompletna
- może wskazywać na konieczność opracowania planu ochrony dla całości lub części obszaru

Plan ochrony:

- dla obszaru Natura 2000 lub jego części, w razie potrzeby
- sporządzany na okres 20 lat
- ustanawiany w trybie rozporządzenia Ministra
- sporządzany na podstawie kompletnej wiedzy - wymaga wykonania niezbędnej inwentaryzacji, ekspertyz itp.; sporządzenie może wymagać 1-2 lat
- ustala na dłuższy okres „stabilne reguły ochrony obszaru” - może ustalać, „gdzie można się budować”, a także jakie warunki musi spełniać prowadzona gospodarka, by nie wpływać negatywnie na obszar
- powinien dokonywać kompletnej analizy istniejących studiów i planów zagospodarowania przestrzennego, wskazując wszystkie potrzebne w nich zmiany
- powinien określać warunki brzegowe względem przyszłych studiów i planów, a także względem innych przyszłych działań w obszarze - podmiotom działającym w obszarze daje przewidywalność, jak ich działania będą oceniane z punktu widzenia Natury 2000

Prawo polskie - ustawa o ochronie przyrody

Art. 28. 1. Dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków.

2. Dla proponowanego obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty, znajdującego się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, sprawujący nadzór może sporządzić projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat.

3. Sporządzający projekt planu zadań ochronnych, o którym mowa w ust. 1, umożliwi zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu.

4. Sporządzający projekt planu zadań ochronnych, o którym mowa w ust. 1, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu.

5. Regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

6. Ustanowienie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 następuje po uzgodnieniu z dyrektorem regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, jeżeli obszar Natura 2000 obejmuje obszar zarządzany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Zajęcie stanowiska następuje w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie do ministra właściwego do spraw środowiska. Niewyrażenie stanowiska w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu planu zadań ochronnych uznaje się za jego uzgodnienie.

7. Uzgodnienie, o którym mowa w ust. 6, dotyczy obszaru zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w zakresie zadań ochronnych, za których wykonywanie odpowiadać będą jednostki Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

Prawo polskie - ustawa o ochronie przyrody

8. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 położonego na terenie więcej niż jednego województwa ustanawiają wspólnie, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, na których obszarze działania znajdują się części tego obszaru.
9. W przypadku dokonywania zmiany planu zadań ochronnych stosuje się przepisy ust. 3 i 4.
10. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:
 - 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
 - 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
 - 3) cele działań ochronnych;
 - 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
 - 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
 - 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.
11. Planu zadań ochronnych nie sporządza się dla obszaru Natura 2000 lub jego części:
 - 1) dla którego ustanowiono plan ochrony, o którym mowa w art. 29;
 - 2) pokrywającego się w całości lub w części z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w ust. 10;
 - 3) pokrywającego się w całości lub w części z obszarem parku narodowego lub rezerwatu przyrody, dla których ustanowiono zadania ochronne uwzględniające zakres, o którym mowa w ust. 10;
 - 4) znajdującego się w obszarach morskich.

Prawo polskie - ustawa o ochronie przyrody

12. Akt prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, o którym mowa w ust. 5, traci moc w przypadku ustanowienia planu ochrony, o którym mowa w art. 29.

13. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, dla obszaru Natura 2000:

- 1) tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych,
- 2) zakres prac koniecznych dla sporządzenia projektu planu zadań ochronnych,
- 3) tryb dokonywania zmian w planie zadań ochronnych

- kierując się koniecznością ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, uwzględniając ich stan oraz warunki rozwoju społecznego i gospodarczego obszaru objętego planem zadań ochronnych.

Prawo polskie - rozporządzenie MŚ o PZO

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA
z dnia 17 lutego 2010 roku
w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru
Natura 2000
(Dz. U. 34 poz. 186)**

Na podstawie art. 28 ust. 13 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, Nr 157, poz. 1241 oraz Nr 215 poz. 1664) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa dla obszaru Natura 2000, zwanego dalej „obszarem”:

- 1) tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych;
- 2) zakres prac koniecznych dla sporządzenia projektu planu zadań ochronnych;
- 3) tryb dokonywania zmian w planie zadań ochronnych.

...

Planowanie ochrony obszaru Natura 2000 - każdy zainteresowany może mieć wpływ !

Uspołecznienie planowania:

Postępowanie z udziałem społeczeństwa

Wymagane przed ustanowieniem planu zadań ochronnych i planu ochrony
Publiczne ogłoszenie projektu planu (internet !)
Każdy ma prawo wnieść uwagi i wnioski, które muszą być rozważone

Zapewnienie udziału zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków

Obowiązkowe w procesie sporządzania planu zadań ochronnych i planu ochrony
Np. metoda warsztatowa, dyskusja publiczna albo dyskusja elektroniczna

Planowanie ochrony obszaru Natura 2000 - każdy zainteresowany może mieć wpływ !

Uspołecznienie planowania:

Wspólne poszukiwanie odpowiedzi na pytanie „jak skutecznie i trwale zapewnić właściwy stan przedmiotów ochrony”

Współpraca potrzebna, ponieważ:

- wiedza lokalna, wiedza o tradycji gospodarowania oraz praktyczna wiedza o wykonywaniu działań w siedliskach jest potrzebna do skutecznego planowania,
- ochrona będzie trwała i skuteczna tylko wtedy, gdy lokalna społeczność „uzna ją za swoją”

Założenia sporządzania PZO: Metoda warsztatowa:

Zakłada się, w ramach prac nad każdym planem, zorganizowanie cyklu 3-6 warsztatów - dyskusji nad elementami planu.

Zapraszamy „interesariuszy obszaru”, w tym zawsze Lasy Państwowe
doświadczenia projektu TF 2006-2007 r. oraz projektu PHARE 2004

Szacunki 2009-2013:

- > 400 planów
- 1100 warsztatów
- 9000 uczestników

Jednak cele i logika planu zadań ochronnych nie podlegają dyskusji !

Wizja długoterminowa = stan FV wg takich kryteriów, wg jakich od 2006 r. monitorujemy i raportujemy.

doświadczenia z:

- *projektu monitoringu (2006-2008 r.)*
- *raportu w trybie art. 17 (2007 r.)*
- *inwentaryzacji Natura 2000 w LP (2007 r.)*

Cele zadań ochronnych
= perspektywa 10 lat

- *z uwzględnieniem specyfiki lokalnej i wykonalności*

Logframe:

Stan ochrony - zagrożenia
- cele zadań ochronnych -
zadania

Planowanie ochrony obszaru Natura 2000

JEDNAK:

Planowanie ochrony obszaru Natura 2000

= wykonanie „obowiązku przyjęcia środków ochrony mających na celu utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu przedmiotów ochrony (art. 6(1) dyrektywy siedliskowej, art. 4(1)+4(2)+3 dyrektywy ptasiej

= jeden ze sposobów wykonania obowiązku „zapobiegania wszelkim pogorszeniom stanu i znaczącym zakłóceniom wobec przedmiotów ochrony (art. 6(2) dyrektywy siedliskowej)

... musi być wspólnym poszukiwaniem sposobu jak najlepszego chronienia obszaru Natura 2000, a nie targiem interesów

Planowanie ochrony obszaru Natura 2000

- idea sieci Natura 2000 i zasady jej funkcjonowania,
 - zobowiązania wynikające z prawa europejskiego oraz z istnienia obszaru Natura 2000,
 - fakt wyznaczenia obszaru Natura 2000, ani jego granice,
- nie podlegają dyskusji w tym procesie

Dobry plan zadań ochronnych ...

- a) zidentyfikuje zakres rzeczowy i koszty prac niezbędnych dla ochrony obszaru, umożliwiając występowanie o środki na ich wykonanie,
- b) da formalne podstawy o występowanie o środki na wykonanie niezbędnych prac,
- c) podsumuje wiedzę o obszarze i jego przedmiotach ochrony, tworząc podstawę do późniejszego śledzenia zmian,
- d) ustali system monitoringu - będzie wiadomo, co należałoby traktować jako „sygnał ostrzegawczy”, że z przedmiotami ochrony dzieje się coś złego,
- e) określone w planie zagrożenia ułatwią screening przedsięwzięć pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar (przedsięwzięcie generujące zagrożenie z listy z pewnością będzie wymagać skrupulatnej oceny - nie można jednak z góry przyjmować że przedsięwzięcie nie ujęte na liście zagrożeń nie będzie wpływać negatywnie na obszar),
- f) uszczegółowi „założenia ochrony obszaru” - cele planu zadań ochronnych będą „punktem odniesienia” dla ocen oddziaływania przedsięwzięć na obszar Natura 2000, oraz punktem odniesienia dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów,
- g) da sygnał, jakie zapisy istniejących studiów i planów są „ryzykowne” lub złe z punktu widzenia ochrony obszaru Natura 2000 i tym samym obarczone ryzykiem niemożności ich realizacji. Nie spowoduje automatycznego obowiązku zmiany planu przez gminę, ale będzie sygnałem że realizacja takich zapisów studiów lub planów może napotkać na problemy w procedurze ocenowej,

Dobry plan zadań ochronnych ...

- h) zidentyfikuje zakres rzeczowy i koszty prac niezbędnych dla ochrony obszaru, da podstawy do zastosowania w razie potrzeby art. 37 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody - *„jeżeli działania na obszarze Natura 2000 zostały podjęte niezgodnie z ustaleniami planu zadań ochronnych, regionalny dyrektor ochrony środowiska nakazuje ich natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie w wyznaczonym terminie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru, jego części lub chronionych na nim gatunków”*,
- i) jeżeli rolnik ubiega się o płatności rolnośrodowiskowe, plan działalności rolnośrodowiskowej będzie musiał być zgodny z planem zadań ochronnych (zgodność interpretuje i poświadcza RDOŚ),
- j) każde działanie w gospodarce rolnej, podjęte niezgodnie z ustaleniami planu zadań ochronnych będzie uchybieniem wobec tzw. zasady wzajemnej zgodności, wywołując dla rolnika sankcje w zakresie płatności bezpośrednich,
- k) może - jeżeli jest taka potrzeba - ustalić, że nowo znalezione na obszarze gatunku lub siedliska są przedmiotami ochrony w tym obszarze, co np. umożliwi stosowanie względem nich art. 6(4) dyrektywy,
- l) może być krokiem do zrobienia planu ochrony.

Ogólne zasady europejskie

Dlaczego przyrodę Unia traktuje tak poważnie ?

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Zadaniem Wspólnoty jest, przez ustanowienie wspólnego rynku, unii gospodarczej i walutowej oraz urzeczywistnianie wspólnych polityk lub działań określonych w artykułach 3 i 4 **[w tym polityka w dziedzinie środowiska naturalnego]**, popieranie w całej Wspólnocie harmonijnego, zrównoważonego i stałego rozwoju działalności gospodarczej, wysokiego poziomu zatrudnienia i ochrony socjalnej, równości mężczyzn i kobiet, stałego i nieinflacyjnego wzrostu, wysokiego stopnia konkurencyjności i konwergencji dokonań gospodarczych, **wysokiego poziomu ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego**, podwyższania poziomu i jakości życia, spójności gospodarczej i społecznej oraz solidarności między Państwami Członkowskimi.

Komisja w swoich wnioskach w dziedzinie ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, **ochrony środowiska naturalnego** i ochrony konsumentów przyjmuje jako podstawę **wysoki poziom ochrony**, uwzględniając w szczególności wszelkie zmiany oparte na faktach naukowych. W ramach swoich odpowiednich kompetencji Parlament Europejski i Rada starają się również osiągnąć ten cel.

Polityka Wspólnoty w dziedzinie środowiska naturalnego stawia sobie za cel **wysoki poziom ochrony**, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Wspólnoty. Opiera się na **zasadzie ostrożności** oraz na **zasadach działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”**.

Ogólne zasady - odpowiedzialność za dziedzictwo Europy

Obszar Natura 2000 to „europejskie dziedzictwo w krajowym depozycie”. Zarządzanie wspólnym dziedzictwem jest powierzone państwom członkowskim na ich terytoriach.

Wynikają z tego ściśle wymogi względem transpozycji i implementacji prawa UE !

Wszystkie wyjątki od ochrony podlegają ścisłej wykładni i nie mogą w żaden sposób być interpretowane rozszerzająco

Ogólne zasady - zasada ostrożności

Art. 191.2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dawniej art. 174.2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską): *Polityka Wspólnoty w dziedzinie środowiska naturalnego stawia sobie za cel wysoki poziom ochrony, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Wspólnoty. Opiera się na **zasadzie ostrożności** oraz na zasadach działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”.*

Zasada ostrożności = wątpliwości interpretujemy zawsze „na korzyść środowiska”:

Na działanie mogące potencjalnie zaszkodzić środowisku można zezwolić tylko wtedy, gdy rozwieje się wszystkie racjonalne wątpliwości i uzyska się pewność, że negatywne oddziaływanie nie wystąpi.

Działania i regulacje na rzecz ochrony elementów środowiska należy podjąć nawet wtedy, gdy nie ma niezbitych dowodów że będą one skuteczne, a są tylko uzasadnione przypuszczenia.

Zasada ostrożności - w planowaniu ...

Podjęcia środków ochrony środowiska należy wymagać już wtedy, gdy tylko istnienie związku przyczynowo-skutkowego między czynnikiem zagrażającym, a oczekiwanymi negatywnymi zmianami w środowisku jest wystarczająco uprawdoodobnione (por. wyrok Trybunału w sprawie C-208/02 pkt 34, por. także opinia Rzecznika Generalnego w sprawie C-335/07 pkt 46).

Ta sama zasada ostrożności ma zastosowanie do ochrony zdrowia ludzkiego, w której to sferze odnaleźć można dalsze orzecznictwo, dające wykładnię iż *„jeżeli występuje niepewność co do istnienia lub zakresu zagrożeń należy przyjąć środki ochrony bez konieczności oczekiwania, aż rzeczywistość i powaga tych zagrożeń zostaną w pełni wykazane”* (por. wyroki w sprawach T-138/03, C-180/96, T-76/96, T-199/96).

Ogólne zasady: „wysoki poziom ochrony”

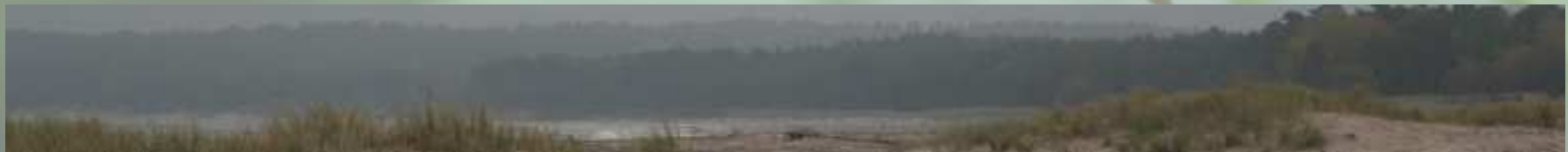
Cel sieci Natura 2000

= utrzymanie **lub odtworzenie** ‘właściwego stanu ochrony’

nie tylko zahamowanie negatywnych procesów
ale odtworzenie, przywrócenie chronionych elementów do dobrego stanu

*Europejska wizja 2050 - różnorodność biologiczna i
funkcje ekosystemów ochronione i odtworzone ...*

*Cel 2020 - powstrzymać utratę różnorodności
biologicznej i degradację funkcji ekosystemów oraz
odtworzyć je tak dalece jak to możliwe...*

Obowiązek zapobiegania pogarszaniu - Art. 6(2) DH

Art. 6(2) DH: Państwa Członkowskie podejmują odpowiednie działania w celu uniknięcia na specjalnych obszarach ochrony pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, jak również w celu uniknięcia niepokojenia gatunków, dla których zostały wyznaczone takie obszary, o ile to niepokojenie może mieć znaczenie w stosunku do celów niniejszej dyrektywy.

Obowiązek podjęcia „odpowiednich działań” obejmuje zarówno działania niezbędne dla uniknięcia zagrożeń powodowanych przez człowieka, jak i przeciwdziałanie naturalnym procesom (np. zarastania łąk i muraw) które mogłyby pogorszyć status ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków w obszarze Natura 2000

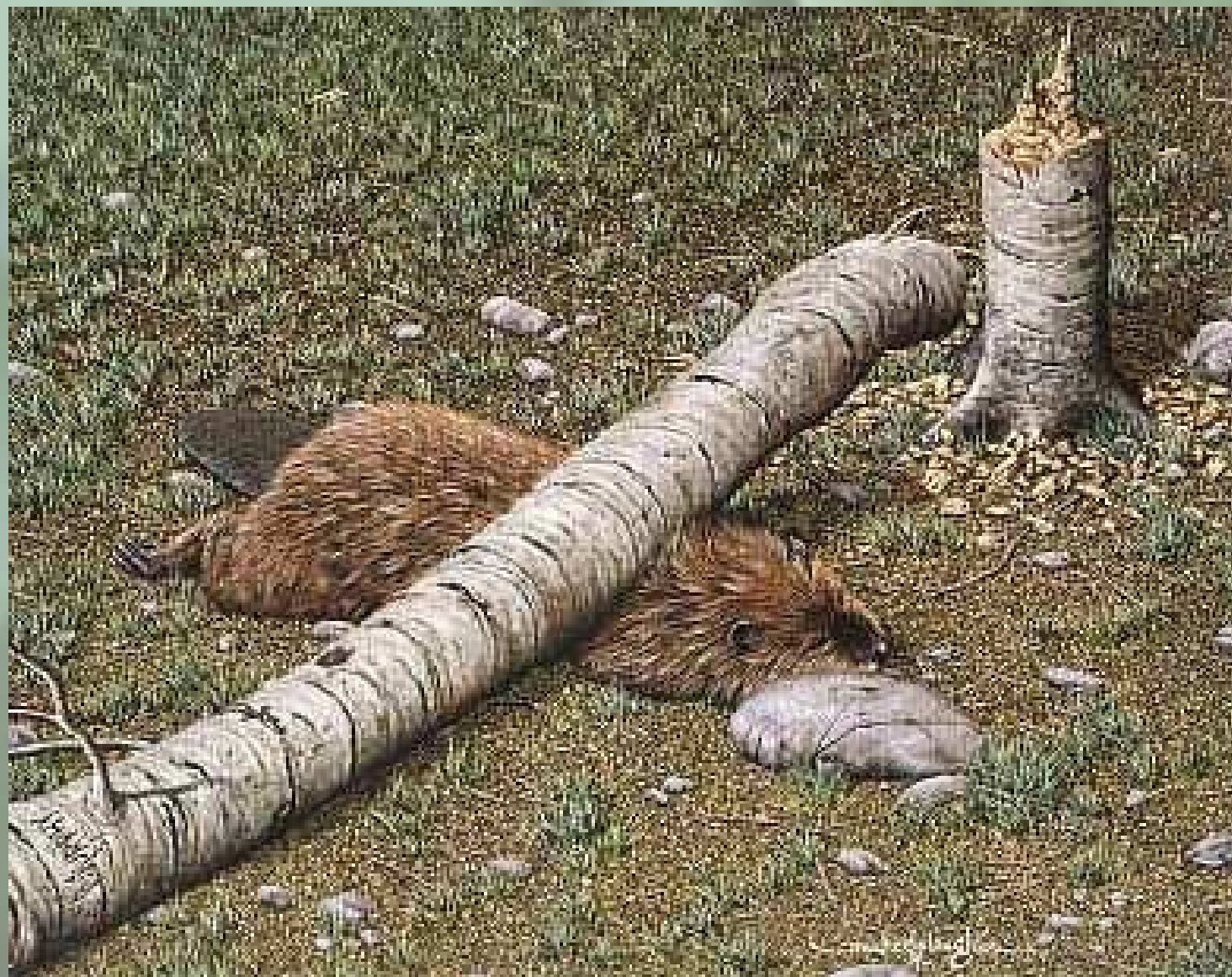
Nie podjęcie odpowiednich (tj. stosowych do zagrożenia i skutecznych) działań w celu zapobieżenia pogorszeniu stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków oraz niepokojenia gatunków dla ochrony których został zatwierdzony lub wyznaczony obszar Natura 2000, jest uchybieniem obowiązkowi wynikającemu z dyrektywy

Obowiązek zapobiegania pogarszaniu

Przykład naruszenia obowiązku - brak skutecznego przeciwdziałania przez Irlandię nadmiernemu wypasaniu torfowisk kołdrowych (stanowiących prywatną własność rolników), w wyniku czego ich stan uległ pogorszeniu (C-117/00)

Czy uchybiono obowiązкови zapobiegania ?

Obowiązek ochrony - Art. 6(1) DH - Art. 4(1), 4(2) DP

Art. 6(1) DH: Dla specjalnych obszarów ochrony Państwa Członkowskie tworzą konieczne środki ochronne obejmujące, jeśli zaistnieje taka potrzeba, odpowiednie plany zagospodarowania (...) oraz odpowiednie środki ustawowe, administracyjne lub umowne, odpowiadające ekologicznym wymaganiom typów siedlisk przyrodniczych, wymienionych w załączniku I, lub gatunków, wymienionych w załączniku II, żyjących na tych terenach.

**„Środki ochrony”
mają być takie, by
zapewniały realizację
celów dyrektywy**

2(2) DH: Środki podejmowane zgodnie z niniejszą dyrektywą mają na celu zachowanie lub odtworzenie, we właściwym stanie ochrony, siedlisk przyrodniczych oraz gatunków dzikiej fauny i flory ważnych dla Wspólnoty

3(1) DP...podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zachowania populacji ptaków na poziomie, który odpowiada w szczególności wymogom ekologicznym, naukowym i kulturowym (...) lub w celu dostosowania populacji tych gatunków do tego poziomu

Art. 4 DP:

1. Gatunki wymienione w załączniku I podlegają specjalnym środkom ochrony dotyczącym ich naturalnego siedliska w celu zapewnienia im przetrwania oraz reprodukcji na obszarze ich występowania (...).
2. Państwa Członkowskie podejmują podobne środki w odniesieniu do regularnie występujących gatunków wędrownych (...) w odniesieniu do obszarów ich wylęgu, pierzenia i zimowania oraz miejsc postoju wzdłuż ich tras migracji. W tym celu Państwa Członkowskie zwracają szczególną uwagę na ochronę terenów podmokłych, w szczególności tych o znaczeniu międzynarodowym.

Co to jest „obszar Natura 2000” ? Co jest chronione ?

Co to jest „obszar Natura 2000” ?

Obszar Natura 2000 = ...

- potencjalny SCI
*Uzasadnione dane naukowe
w ocenie KE*

- potencjalny SPA
*Katalog IBA
kryteria BirdLife*

Planowanie możliwe

- projektowany SCI (OZW)
Lista Ministra przekazana KE

Planowanie obligatoryjne (6 lat od wyznaczenia / zatwierdzenia)

- wyznaczony SPA (OSOP)
Rozporządzenie Ministra

- zatwierdzony SCI (OZW)
Decyzja KE

- wyznaczony SAC (SOOŚ)
Rozporządzenie Ministra

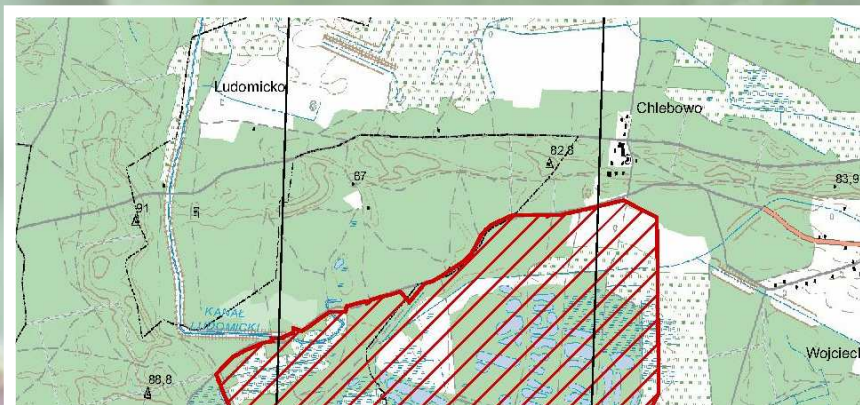
Z każdym z w/w typów obszarów wiążą się nieco inne wymogi prawa europejskiego !

Dane o obszarze Natura 2000

NATURA 2000 STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

DLA OBSZARÓW SPECJALNEJ OCHRONY (OSO)
DLA OBSZARÓW SPEŁNIAJĄCYCH KRYTERIA OBSZARÓW O ZNACZENIU
WSPÓLNOTOWYM (OZW)

I
DLA SPECJALNYCH OBSZARÓW OCHRONY (SOO)

1. IDENTYFIKACJA

1.1. TYP G 1.2. KOD OBSZARU PLB300016 1.3. DATA OPRA 2002-11

1.5. POWIĄZANIA Z INNYMI OBSZARAMI NATURA 2000 PLB300015

1.6. INSTYTUCJA LUB OSOBA ZBIERAJĄCA INFO Z. Celka, P. Szkudlarz, W. Stachnowicz, Zakład Taksonomii i Systematyki, Uniwersytet Jagielloński, Kraków.

1.7. NAZWA OBSZARU: Bagno Chlebowo

http://natura2000.eea.europa.eu/

Natura 2000 Viewer

1.1. TYP G 1.2. KOD OBSZARU PLB300016 1.3. DATA OPRA 2002-11

1.5. POWIĄZANIA Z INNYMI OBSZARAMI NATURA 2000 PLB300015

1.6. INSTYTUCJA LUB OSOBA ZBIERAJĄCA INFO Z. Celka, P. Szkudlarz, W. Stachnowicz, Zakład Taksonomii i Systematyki, Uniwersytet Jagielloński, Kraków.

1.7. NAZWA OBSZARU: Bagno Chlebowo

SITES

HABITATS DIRECTIVE SITE (SCI)

BAGNO CHLEBOWO

Protected species:

Birds	2
Invertebrates	1
Mammals	1
Plants	1

BIRDS DIRECTIVE SITE (SPA)

Chlebowo - kopalnia torfu

nornik

06 April 2007

Panoramio

BackGround Maps

- ☐ Street Map
- ☒ Satellite Map
- ☐ Basic country map
- ☐ Bio geographic regions

There are no results Search

http://natura2000.eea.europa.eu/

Obszar Natura 2000 to „obszar ochrony”. Czego ?

Zgodnie z art. 6(1) dyrektywy siedliskowej, w obszarach siedliskowych Natura 2000, planowaniem ochrony i działaniami ochronnymi należy objąć wszystkie siedliska z zał. I dyrektywy i gatunki z zał. dyrektywy występujące w obszarze (*interpretuje się, że z wyjątkiem „występujących nieznaczająco” - tj. mających ocenę D w SDF obszaru*).

Zgodnie z art. 4(1) i 4(2) dyrektywy ptasiej, w obszarach ptasich Natura 2000 przedmiotem ochrony są:

- gatunki z załącznika I dyrektywy,
- gatunki ptaków migrujących (wykorzystujące obszar do rozmnażania się, pierzenia, zimowania bądź jako przystanek na trasie migracji),
- dla których obszar w skali Polski należy do ‘najbardziej odpowiednich’ dla ochrony danego gatunku.

Obszar Natura 2000 to „obszar ochrony”. Czego ?

Praktyka interpretacyjna KE i opinia Rzecznika Generalnego TSWE w sprawie C-304/05:

Wiążący jest SDF w wersji przekazanej Komisji, a nie ten ze strony internetowej Ministerstwa Środowiska !

- Gatunki / siedliska ujęte w SDF przekazanym Komisji z ocenami A, B lub C są przedmiotami ochrony - niezależnie od tego, czy w przypadku obszaru ptasiego były „kwalifikujące”, czy nie. Od chwili wyznaczenia obszaru „progi kwalifikacji” nie mają zastosowania;
- Gatunki / siedliska ujęte w SDF jako D nie są przedmiotami ochrony i nie muszą być przedmiotami oceny;
- W planie zadań ochronnych / planie ochrony można „rozszerzyć założenia ochrony”, wówczas z chwilą ustanowienia takiego planu taki gatunek/siedlisko staje się przedmiotem ochrony. SDF powinien być zaktualizowany i przekazany Komisji;
- [interpretacja Rzecznika:] Jednak już z chwilą uzyskania wiedzy naukowej o znalezieniu w obszarze nowych gatunków / siedlisk , które „powinny być” na nim przedmiotami ochrony, korzystają one (ptaki) z ochrony w trybie art. 4.4 dyrektywy ptasiej lub (nieptaki) ochrony prewencyjnej na zasadach z wyroków „*Dragaggi*” i „*Naturschutz von Bayern*”;
- Negatywna weryfikacja przedmiotu ochrony (np. poprawienie błędu w SDF) jest możliwa, ale do swojej ważności wymaga korekty SDF i notyfikacji zmiany Komisji; stosują się reguły „aktualizacji obszaru”.

Aktualizacja obszaru Natura 2000 - FAQ

Czy w każdej chwili można utworzyć nowy obszar Natura 2000 lub powiększyć istniejący ?

TAK. Istnieje taka procedura, mimo że w zasadzie tworzenie sieci Natura 2000 jest jednorazowe. Dodawanie nowych obszarów będzie następować np.. W wyniku kompensacji przyrodniczej oraz postępu wiedzy naukowej. Jednak zatwierdzanie przez Komisję będzie długotrwałe.

Czy można zlikwidować obszar Natura 2000 ?

TAK, lecz tylko w przypadku „niezawinionego zaniku przedmiotu ochrony” - tj. zaniku z przyczyn naturalnych którym nie można było przeciwdziałać). Zanik z powodu braku właściwej ochrony (w tym braku ochrony czynnej) nie kwalifikuje się jako taka przyczyna. Likwidacja wymaga notyfikacji Komisji, a w przypadku obszarów siedliskowych - jej decyzji.

Czy można wyłączyć określony teren z obszaru Natura 2000 ?

TAK, pod warunkiem „dowodu wysokiej jakości”, że ten teren znalazł się w obszarze tylko i wyłącznie w wyniku błędu, tj. że:

- nie miał waleorów w dniu 1 maja 2004,
- nie uzyskał takich waleorów po dniu 1 maja 2004,
- nie jest potrzebny z punktu widzenia integralności obszaru (np. nie jest potrzebny dla ochrony waleorów znajdujących się w sąsiedztwie

Zmiana wymaga notyfikacji Komisji, a w przypadku obszarów siedliskowych - jej decyzji.

Aktualizacja obszaru Natura 2000 - FAQ

Czy można zmienić treść SDF obszaru ?

TAK - nie tylko można, ale i trzeba. Komisja oczekuje, że SDFy będą co najmniej raz na 6 lat aktualizowane, w związku z postępem rozpoznania, uszczegółowieniem inwentaryzacji itp. Zmiana wymaga jednak notyfikacji do KE i uzasadnienia.

Każda zmiana wynikająca z postępu wiedzy i rozpoznania jest dopuszczalna, ale:

- niedopuszczalne jest „polityczne” wykreślenie przedmiotu ochrony,
- wykreślenie przedmiotu ochrony jest możliwe w przypadku jego nie zawinionego zaniku z przyczyn naturalnych; nie dotyczy to zaniku z powodu braku właściwej ochrony po 1.05.2004

Czy wpis w SDF jest „wiążącym punktem odniesienia” jeśli chodzi o ilość zasobów (liczba ptaków, powierzchnia siedlisk) ? Czy będziemy rozliczani z utrzymania wpisanej w SDF ilości ?

NIE - oczekuje się, że wpis w SDF jest wyrazem „najlepszego oszacowania możliwego na danym poziomie wiedzy”, co oznacza że można i trzeba go poprawiać w miarę postępu tej wiedzy. Nie ma automatycznej interpretacji różnic między wersjami SDF jako trendów liczebności.

Dokąd zmierzamy? Właściwy stan ochrony

Cel = Właściwy stan ochrony

Definicja z Dyrektywy (siedlisko):

Stan ochrony siedliska przyrodniczego oznacza sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze oraz na jego typowe gatunki, które mogą mieć wpływ na jego długofalowe naturalne rozmieszczenie, strukturę i funkcje oraz na długoterminowe przetrwanie jego typowych gatunków

Stan ochrony siedliska przyrodniczego zostanie uznany za "właściwy", jeśli:

- jego naturalny zasięg i obszary mieszczące się w obrębie tego zasięgu są stałe lub się powiększają,
- szczególna struktura i funkcje konieczne do jego długotrwałego zachowania istnieją i prawdopodobnie będą istnieć w dającej się przewidzieć przyszłości, oraz
- stan ochrony jego typowych gatunków jest właściwy, w rozumieniu lit. i);

Koncepcja wymyślona jako wskaźnik oceny zasobów w regionie biogeograficznym / w kraju, ale może być stosowana na poziomie obszaru i stanowiska

Cel = Właściwy stan ochrony

Definicja z dyrektywy (gatunek)

Stan ochrony gatunków oznacza sumę oddziaływań na te gatunki, mogących mieć wpływ na ich długofalowe rozmieszczenie i obfitość ich populacji.

Stan ochrony gatunków zostanie uznany za "właściwy" jeśli:

- dane o dynamice liczebności populacji rozpatrywanych gatunków wskazują, że same utrzymują się w skali długoterminowej jako trwały składnik swoich siedlisk;

- naturalny zasięg gatunków nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości, oraz

- istnieje i prawdopodobnie będzie istnieć siedlisko wystarczająco duże, aby utrzymać swoje populacje przez dłuższy czas;

Koncepcja wymyślona jako wskaźnik oceny zasobów w regionie biogeograficznym / w kraju, ale może być stosowana na poziomie obszaru i stanowiska

Fot. G. Bobrowicz

Cel = Właściwy stan ochrony

SIEDLIŚKO PRZYRODNICZE:

1. „Nie ubywa” ...

2. Specyficzna struktura ...

Wskaźniki ?

... w tym typowe gatunki

Jakie?

... i funkcje gwarantujące trwałość

Wskaźniki ?

3. Szanse na przyszłość

GATUNEK:

1. „Nie ubywa” i nie mniej niż MVP; Jaka?

... Struktura populacji OK

Jaka?

2. Siedlisko gatunku odpowiednio duże ...

Jakie?

... i właściwej jakości

Wskaźniki?

3. Szanse na przyszłość

Cel = Właściwy stan ochrony

Załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska
z dnia 17 lutego 2010 r. (poz. 186)

SKALA OCENY STANU OCHRONY

I. Stan ochrony siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000 jest scharakteryzowany następującymi parametrami:

- 1) parametr 1: powierzchnia siedliska;
- 2) parametr 2: struktura i funkcja;
- 3) parametr 3: szanse zachowania siedliska.

Każdy z parametrów jest oceniany w skali: FV = właściwy, U1 = niezadowalający, U2 = zły. W przypadku braku danych zapisuje się XX = nieznany.

Parametr 1: „powierzchnia siedliska” ocenia się wg następującej skali:

Parametr	FV (właściwy)	U1 (niezadowalający)	U2 (zły)
1. Powierzchnia siedliska	Nie zmniejsza się, nie jest antropogenicznie pofragmentowana	Wykazuje powolny trend spadkowy lub jest antropogenicznie pofragmentowana	Wykazuje szybki trend spadkowy lub jest silnie antropogenicznie pofragmentowana

Występowania siedliska w formie rozproszonych wydzieliń uwarunkowanych warunkami siedliskowymi (np. rzeźbą terenu) nie uznaje się za antropogeniczną fragmentację.

Cel = Właściwy stan ochrony

Parametr 2: „struktura i funkcja” ocenia się wg następującej skali:

Parametr	FV (właściwy)	U1 (niezadowalający)	U2 (zły)
2. Struktura i funkcja	W dobrym stanie, brak znaczących zaburzeń, zachodzą typowe dla siedliska procesy ekologiczne, stan typowych gatunków właściwy, różnorodność biologiczna związana z siedliskiem niezubożona	Niewielkie zaburzenia, np. nieoptymalne zagospodarowanie, niewielkie zubożenie strukturalne, zaburzenie typowych dla siedliska procesów ekologicznych, zubożenie różnorodności biologicznej, upośledzenie funkcji niezadowalający	Istotne, głębokie zaburzenia, np. brak właściwego zagospodarowania, zubożenie strukturalne, brak typowych dla siedliska procesów ekologicznych, głębokie zubożenie różnorodności biologicznej, utrata funkcji

Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000

METODYKA MONITORINGU – PRZEWODNIKI METODYCZNE
PUBLIKACJA 2008-11-20

Do oceny struktury i funkcji siedliska stosuje podstawie wiedzy naukowej do celów monitoringu mowa w art. 38 ustawy.

91T0 Śródlądowy bór chrobotkowy

1. INFORMACJA O SIEDLISKU PRZYRODNICZYM

Cel = Właściwy stan ochrony

Parametr 3: „szanse zachowania siedliska” ocenia się wg następującej skali:

Parametr	FV (właściwy)	U1 (niezadowalający)	U2 (zły)
3. Szanse zachowania siedliska	Brak zagrożeń i negatywnych trendów. Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym w perspektywie 10–20 lat jest niemal pewne	Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym w perspektywie 10–20 lat nie jest pewne, ale jest prawdopodobne, o ile uda się zapobiec istniejącym zagrożeniom	Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym w perspektywie 10–20 lat będzie bardzo trudne: zaawansowane procesy recesji, silne negatywne trendy lub znaczne zagrożenia

Łączna ocena stanu ochrony jest ustalana na podstawie parametrów 1–3, wg następującego schematu wnioskowania:

- 1) jeżeli choć jeden z trzech parametrów jest oceniony jako U2, to ocena globalna = U2;
- 2) jeżeli nie zachodzi powyższe, ale choć jeden z trzech parametrów jest oceniony jako U1, to ocena globalna = U1;
- 3) jeżeli nie zachodzi powyższe, ale dwa lub trzy parametry są ocenione jako XX, to ocena globalna = XX;
- 4) jeżeli nie zachodzi powyższe (tj. wszystkie trzy parametry są ocenione jako FV albo dwa parametry są ocenione jako FV, a jeden jako XX), to ocena globalna = FV.

Cel = Właściwy stan ochrony

II. Stan ochrony gatunku w obszarze Natura 2000 jest scharakteryzowany następującymi parametrami:

- 1) parametr 1: populacja;
- 2) parametr 2: siedlisko;
- 3) parametr 3: szanse zachowania gatunku.

Każdy z parametrów jest oceniany w skali: FV = właściwy, U1 = niezadowalający, U2 = zły. W przypadku braku danych zapisuje się XX = nieznany.

Parametr 1: „populacja” ocenia się wg następującej skali:

Parametr	FV (właściwy)	U1 (niezadowalający)	U2 (zły)
1. Populacja	Liczebność jest stabilna w dłuższym okresie (mogą występować naturalne fluktuacje) oraz populacja wykorzystuje potencjalne możliwości obszaru, oraz struktura wiekowa, rozrodczość i śmiertelność prawdopodobnie nie odbiegają od normy	Liczebność wykazuje powolny trend spadkowy lub jest znacznie niższa od potencjalnych możliwości obszaru lub struktura, rozrodczość albo śmiertelność są antropogenicznie zaburzone	Liczebność wykazuje silny trend spadkowy lub struktura wiekowa, rozrodczość i śmiertelność są zaburzone w sposób zagrażający powstaniem takiego trendu w najbliższej przyszłości

Do oceny naturalności lub zaburzenia cech populacji stosuje się odrębne dla każdego gatunku zestawy wskaźników, przyjęte na podstawie wiedzy naukowej do celów monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy, i raportów, o których mowa w art. 38 ustawy.

Cel = Właściwy stan ochrony

Parametr 2: „siedlisko” ocenia się wg następującej skali:

Parametr	EV (właściwy)	U1 (niezadowalający)	U2 (zły)
Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 METODYKA MONITORINGU – PRZEWODNIKI METODYCZNE PUBLIKACJA 2008-11-20		jakość siedliska biogenicznie tak, że nie jest nie dla gatunku	Wielkość zdecydowanie zbyt mała lub jakość niewątpliwie niezapewniająca długoterminowego przetrwania gatunku

1902 Obuwik pospolity *Cypripedium calceolus* L.

I. INFORMACJA O GATUNKU

1. Przynależność systematyczna

Rodzina: *Orchidaceae* storczykowate

2. Status

- Gatunek priorytetowy: **nie**;
- Ochrona prawna: gatunek podlegający ochronie ścisłej od 1946 roku;
- Kategoria zagrożenia wg Czerwonej listy... (Mirek Z. i in. 2006): **V** – zagrożone, które w

każdego gatunku zestawy wskaźników, przyjęte
mowa w art. 112 ust. 2 ustawy, i raportów,

ującej skali:

adawalający)	U2 (zły)
anie gatunku tywie 10–20 lat ewne, ale jest dobne, o ile uda iec istniejącym atywnym aływanom widowanym rkowanym rożeniom	Zachowanie gatunku w perspektywie 10–20 lat będzie bardzo trudne, silne negatywne zmiany w populacji i siedlisku lub przewidywane znaczne zagrożenia w przyszłości (praktycznie nie do wyeliminowania)

„Struktura i funkcje”

„Struktura i funkcje”

Struktura gatunkowa (w lesie - tak drzewostanu, jak i runa),
nie zubożona kompozycja florystyczna,
brak gatunków obcych geograficznie i ekologicznie

- będą zawsze wskaźnikiem „właściwej struktury” ekosystemu (siedliska przyrodniczego)

„Struktura i funkcje”

Dla torfowisk wskaźnikiem „właściwej struktury” będą naturalne i typowe dla danego typu torfowiska warunki wodne

Właściwe warunki wodne to nie tylko poziom wody, ale i jego zmienność w cyklu rocznym, pochodzenie wody oraz jej właściwości !

Naturalne procesy typowe dla danego typu ekosystemu

- są traktowane jako wskaźniki 'właściwej struktury i funkcji'

„Martwe” drewno

Obecność w lesie rozkładającego się drewna i jego ilość jest w Europie powszechnie przyjmowana jako jeden ze wskaźników „właściwego stanu ochrony” leśnego siedliska przyrodniczego.

Dla leśnych siedlisk przyrodniczych, ilość i jakość martwego drewna będzie jednym ze wskaźników „struktury i funkcji”

Koncepcja „typowych gatunków”

„Typowe gatunki” siedliska przyrodniczego = gatunki „typowe dla ekosystemu”

Gatunki, które są „papierkiem lakmusowym” stanu ekosystemu,
Gatunki, które wskazują na zdolność ekosystemu do podtrzymywania różnorodności biologicznej

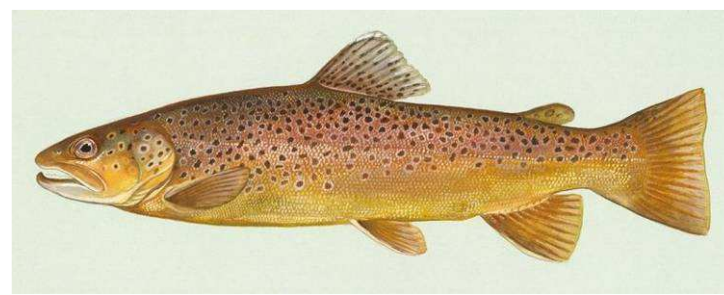
„Typowe gatunki” dla siedliska przyrodniczego to także gatunki owadów, ptaków ...

Stan siedliska przyrodniczego może być uznany za właściwy tylko wówczas, gdy stan „typowych gatunków” jest właściwy !

Koncepcja „typowych gatunków”

Koncepcja „typowych gatunków”

Właściwa ilość i jakość siedliska gatunku

Właściwe siedlisko pachnicy musi zawierać odpowiednio dużo odpowiednio grubych drzew z dziuplami - próchnowiskami. Drzewa nie mogą być zbyt daleko od siebie.

Właściwe siedlisko kumaka musi zawierać:

- płytkie, ciepłe, bezrybne stawki do rozmnażania się,
- stawy do życia w okresie letnim,
- miejsca do zimowania (np. sterty kamieni),
- połączenia umożliwiające niezakłócone migracje kumaków między w/w elementami

Fot. Marek Szczepanek, z Wikipedia Commons GNU FDL Licence;
http://pl.wikipedia.org/wiki/Grafika:Bombina_bombina_1_%28Marek_Szczepanek%29.jpg

Sporządzanie PZO krok po kroku ...

Krok po kroku: Ustalenie terenu objętego PZO

Polega na sprawdzeniu, czy zachodzą przesłanki do nie obejmowania części obszaru Natura 2000 PZO.

Zgodnie z art. 28 ust. 11 ustawy, PZO nie sporządza się dla obszaru Natura 2000 lub jego części:

- dla których ustanowiono plan ochrony Natura 2000;
- pokrywającego się w całości lub w części z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego, posiadających plan ochrony uwzględniający zakres planu zadań ochronnych Natura 2000;
- pokrywającego się w całości lub w części z obszarem parku narodowego lub rezerwatu przyrody, posiadających zadania ochronne uwzględniające zakres PZO Natura 2000;
- znajdującego się w obszarach morskich.

Decyduje nie sam fakt istnienia planu ochrony dla krajowej formy, ale zawarcie w nim zakresu PZO Natura 2000 (zakres z art. 28 ust. 10 ustawy)

Krok po kroku: Wstępne ustalenie przedmiotów ochrony

Gatunki / siedliska przyrodnicze z ocenami A, B, C ze Standardowego Formularza Danych obszaru

+

Gatunki i siedliska przyrodnicze nowo znalezione, dla obszar ma istotne znaczenie (które powinny być wpisane do SDF z oceną A, B lub C)

-

Gatunki / siedliska przyrodnicze, wpisane w SDF w wyniku błędu
(jednak nie można wykreślać gatunków/ siedlisk zanikłych po 1.05.2004 wskutek braku właściwej ochrony)

=

Przedmioty ochrony obszaru

Lista przedmiotów ochrony może ulec zmianie w toku terenowych prac nad planem !

Krok po kroku: podanie do publicznej wiadomości

Sprawujący nadzór nad obszarem

- ogłasza o przystąpieniu do sporządzenia PZO w BIP oraz na stronie internetowej, a także w sposób zwyczajowo przyjęty swojej siedzibie, w miejscowościach leżących na obszarze lub w jego sąsiedztwie, w prasie o odpowiednim zasięgu (lokalnej lub regionalnej, czytanej przez osoby potencjalnie zainteresowane obszarem);
- publikuje założenia do sporządzenia PZO;
- wskazane jest dodatkowo bezpośrednie powiadomienie zainteresowanych podmiotów

Założenia obejmują:

- zwięzły opis obszaru Natura 2000 w języku niespecjalistycznym,
- wskazanie przedmiotów ochrony obszaru (wynik weryfikacji przedmiotów ochrony), z zastrzeżeniem że ich lista może ulec weryfikacji w toku prac,
- w razie potrzeby, określenie jakie części obszaru nie są objęte planowaniem (wynik weryfikacji zakresu przestrzennego).
- informację, czym jest PZO dla obszaru Natura 2000, na jakiej podstawie prawnej jest sporządzany, w jaki sposób będzie procedowany i jakie będzie wywoływał skutki,
- informację, że będzie możliwe zapoznawanie się z bieżącym stanem prac nad projektem PZO, ze zgromadzonymi w ramach tych prac materiałami oraz z projektem planu; że istnieje możliwość zgłaszania do tych materiałów uwag i wniosków; że będą organizowane spotkania dyskusyjne z udziałem przedstawicieli zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000, albo dyskusja publiczna

Krok po kroku: Zespół Lokalnej Współpracy

Zespół Lokalnej Współpracy bierze udział w opracowaniu projektu Planu i skompletowaniu jego dokumentacji podczas cyklu spotkań dyskusyjnych zorganizowanych przez Wykonawcę

Należy zapewnić udział:

- przedstawiciela instytucji sprawującej nadzór nad obszarem,
- przedstawicieli zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000,
- ekspertów przyrodników - specjalistów od siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000,
- w razie potrzeby - profesjonalnego moderatora/negocjatora,
- organizatora procesu planistycznego

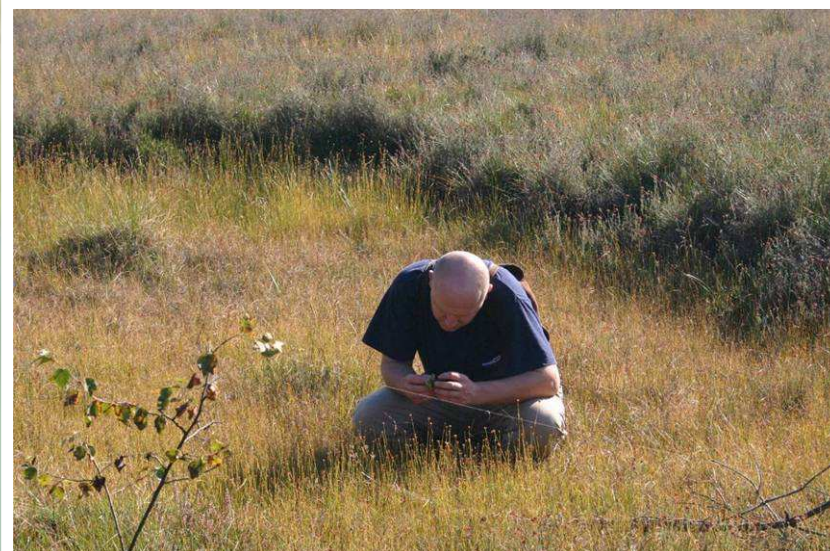
Struktura i wielkość Zespołu zależy do specyfiki danego obszaru Natura 2000, jego skład nie powinien przekraczać liczby 30 osób. W przypadku rozległego obszaru należy rozważyć zasadność utworzenia Zespołu składającego się z pracujących równolegle grup obszarowych bądź tematycznych

Krok po kroku: Zespół Lokalnej Współpracy

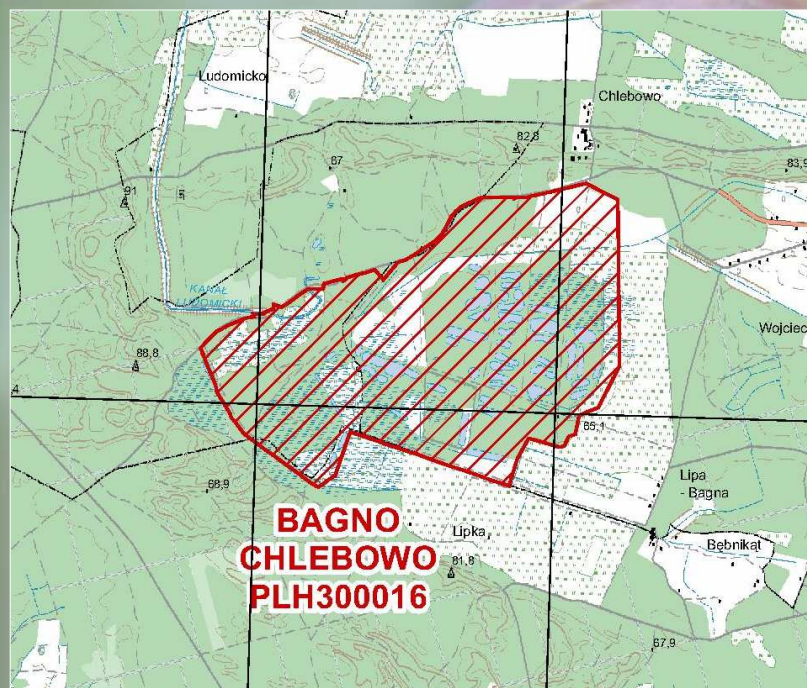
Udział dobrych ekspertów jest niezbędny do
dobrego planowania

Krok po kroku: opis granic obszaru Natura 2000

Opisem granic obszaru Natura 2000 jest wektorowa warstwa informacyjna (tzw. „shp”),
- przyjmuje się w tej formie, w jakiej została zgłoszona do Komisji Europejskiej.

W zasadzie nie przewiduje się prac nad granicami obszaru.

Z przyczyn prawnych zmiana granic obszaru Natura 2000 nie może nastąpić za pomocą ustanowienia przez RDOŚ planu zadań ochronnych; organem kompetentnym do dokonania takiej zmiany jest minister właściwy do spraw środowiska po uzgodnieniu z Komisją Europejską, lub Komisja Europejska na wniosek ministra

W przypadku ujawnienia w toku prac potrzeby dokonania korekty granic, można równolegle do sporządzania projektu PZO sformułować wniosek o dokonanie takiej korekty. Musi on być zgodny z wymogami prawa krajowego i wspólnotowego; wymaga uzgodnienia z Komisją Europejską.

Komisja Europejska zwykle akceptuje wnioski o powiększenie obszarów, ale wniosek o zmniejszenie obszaru Natura 2000 (wyłączenie pewnych terenów z obszaru) jest bardzo trudne i wymaga wyczerpującego uzasadnienia. Nie jest możliwe z przyczyn społeczno-ekonomicznych, a tylko jeżeli są dowody naukowe, że teren włączono do obszaru niepotrzebnie.

Krok po kroku: zebranie istniejących informacji

Pozyskanie i zestawienie wszystkich dostępnych informacji o obszarze Natura 2000, w szczególności o:

- uwarunkowaniach ochrony obszaru, w tym: geograficznych, przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i kulturowych, wynikających z aktualnych i potencjalnych kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego, a także wynikających z istniejących form ochrony przyrody innych niż obszar i celów ich ochrony;
- występowaniu przedmiotów ochrony, ich stanie, zagrożeniach, wymogach i możliwości ochrony, wraz z ich zaznaczeniem na mapach;
- istniejących i projektowanych planach, strategiach i programach dotyczących obszaru lub mogących mieć na niego wpływ, wraz z oceną ich aktualnego i potencjalnego wpływu na przedmioty ochrony.

Ocena ich aktualności, wiarygodności, kompletności

Plan niezbędnych prac terenowych uzupełniających i uszczegóławiających istniejącą wiedzę

Krok po kroku: zebranie istniejących informacji

Być może stan danego gatunku / siedliska w danym obszarze Natura 2000 był już przedmiotem oceny w ramach monitoringu prowadzonego przez GIOŚ i IOP PAN ?

Dostęp do
bazy
wymaga
uprawnień !

Siedliska przyrodnicze - Windows Internet Explorer

http://karpaty.iop.krakow.pl/monitoring/MonitoringSiedlisk/SiedliskaInfo.aspx?spID=34

Plik Edycja Widok Ulubione Narzędzia Pomoc

Siedliska przyrodnicze

Natura 2000
Monitoring siedlisk przyrodniczych

Monitoring » Siedliska » 91D0

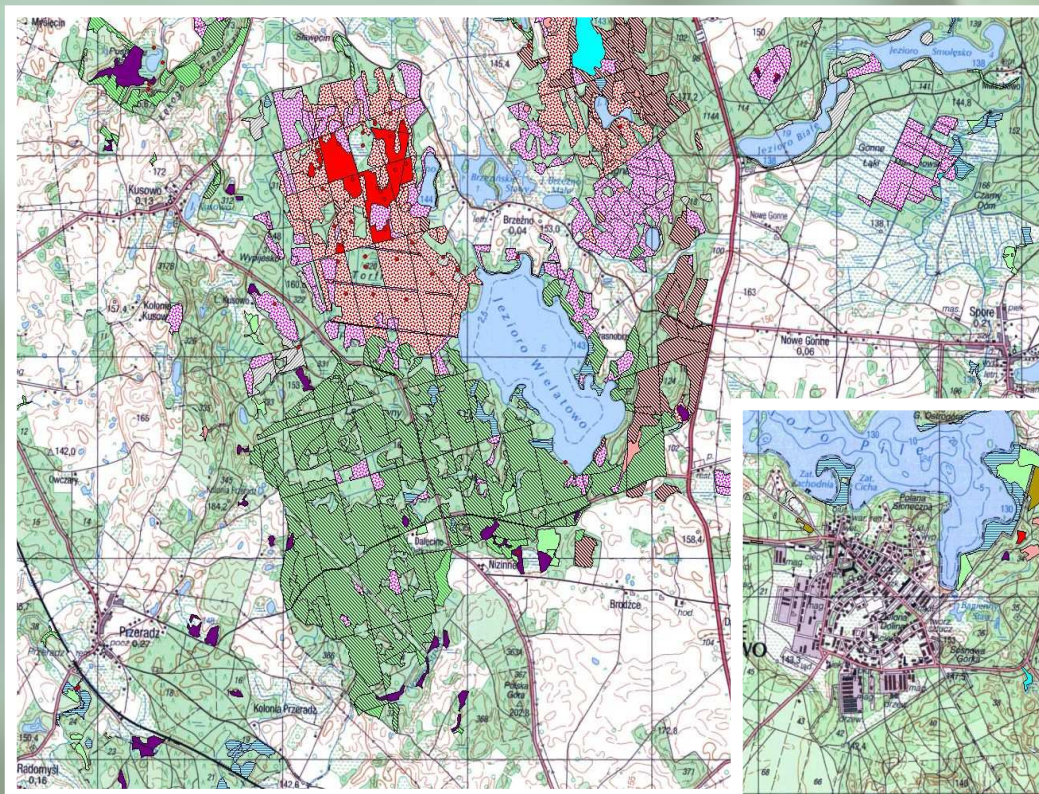
Raport w regionie biogeograficznym

Monitoringowane Stanowiska

Nazwa	Typ	Powierzchnia
Aleksandrów 1	badawcze	0.2500 ha
Aleksandrów 2	referencyjne	0.5500 ha
Babi Dół	badawcze	12.0000 ha
Bagienko	badawcze	0.5000 ha
Bagńsko	badawcze	25.0000 ha
Bagno k. Bukówki	badawcze	1234.1234 ha
Bagno k. Osowca	badawcze	1234.1234 ha
Barak	badawcze	16.0000 ha
Basen Północny - Nowy Lipsk	badawcze	12.0000 ha
Basen Środkowy - Chojnowo	badawcze	12.0000 ha
Basen Środkowy - Czerwone Bagno 1	badawcze	15.0000 ha
Basen Środkowy - Czerwone Bagno 3	badawcze	40.0000 ha
Basen Środkowy - Grzędy 1	badawcze	5.0000 ha
Basen Środkowy - Grzędy 2	referencyjne	15.0000 ha
Basen Środkowy - Grzędy 3	badawcze	12.0000 ha

Map Suite Evaluation Edition

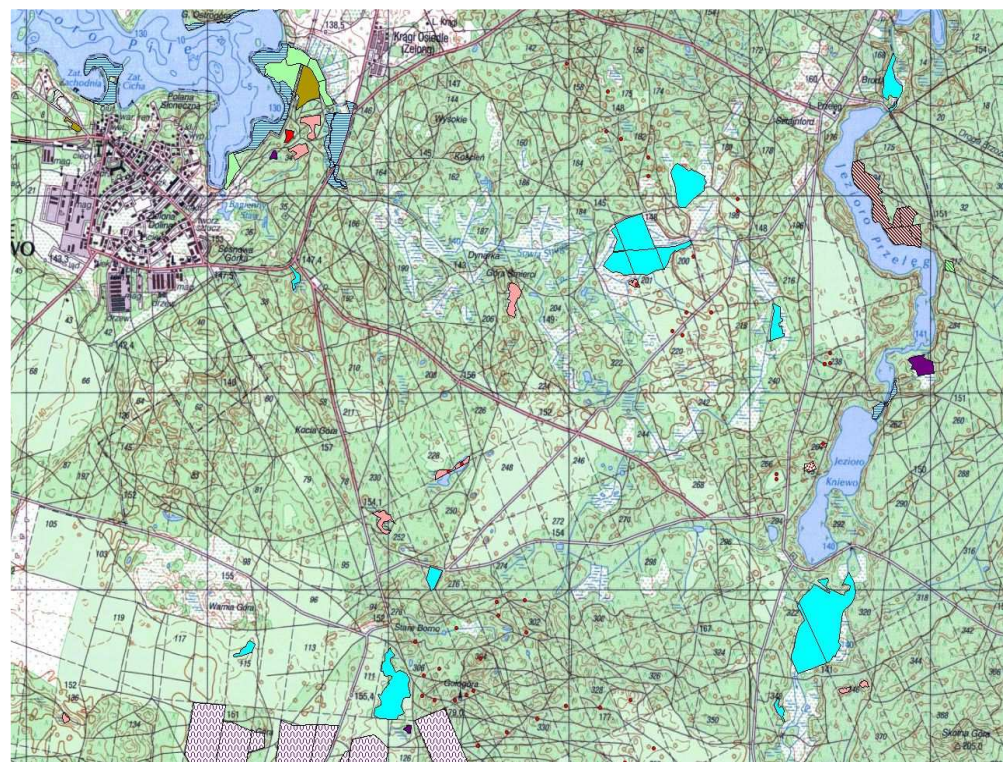
Krok po kroku: zebranie istniejących informacji

Inwentaryzacja „leśna”:
przydatna, lecz także powinna
być zweryfikowana

Sprawdzenia wymaga np.:

- jednolitość interpretacji w różnych nadleśnictwach w ramach jednego obszaru Natura 2000,
- poziom kompletności wyszukania i jego różnice między nadleśnictwami.

Krok po kroku: Ocena stanu przedmiotów ochrony

Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony jest dokonywana przez ekspertów - specjalistów od określonych siedlisk i gatunków, zatrudnionych przez Wykonawcę przy wsparciu ekspertów zaproszonych do pracy w Zespole Lokalnej Współpracy.

Ocenę wykonuje się na podstawie zgromadzonych danych i informacji o konkretnych płatach siedliska oraz stanowiskach gatunku, jak i wyników punktowych wizji terenowych, które weryfikują i uzupełniają posiadaną wiedzę.

Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony opiera się na skali określonej w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z 17.02.2010, w której „FV” oznacza stan właściwy, „U1 - niezadowolający”, „U2 - zły”

Podstawą oceny parametru „struktury i funkcji” siedliska przyrodniczego oraz „populacji i siedliska” gatunku innego niż ptaki są odrębne zestawy wskaźników opracowane dla poszczególnych gatunków i typów siedlisk, przyjęte na podstawie wiedzy naukowej do celów monitoringu.

Krok po kroku: lista zagrożeń

Opracowywana z punktu widzenia przedmiotów ochrony - związki przyczynowo skutkowe ze stanem przedmiotów ochrony (jego parametrami i wskaźnikami)

Ująć tu:

- Czynniki będące obecnie powodem niewłaściwego / złego stanu przedmiotów ochrony,
- Czynniki zagrażające utrzymaniu właściwego stanu ochrony
- Czynniki które potencjalnie utrudnią lub uniemożliwią osiągnięcie właściwego stanu ochrony

Lista z pkt 6.1 SDF może być potraktowana tylko wstępnie i pomocniczo. Wpisy w SDF nie wpływają na uznanie / nie uznanie za zagrożenie w procesie planowania

Krok po kroku: cele działań ochronnych

Wizja „właściwego stanu ochrony” obszaru:

- liczebność gatunku lub powierzchnia siedliska w obszarze nie pomniejszona, a w przypadkach jeśli jest to możliwe, nawet zwiększona;
- zachowane lub odtworzone podstawowe cechy ekologiczne siedliska przyrodniczego;
- zapewnione określone formy użytkowania gospodarczego w przypadku siedlisk półnaturalnych (np. łąkowych i pastwiskowych);
- zachowania różnorodności biologicznej związanej z danym typem siedliska, w tym: gatunki typowe, rzadkie, chronione, specyficzne dla tego typu siedliska;
- zachowane lub odtworzone kluczowe elementy struktury (np. udział starych drzewostanów i martwych drzew w lasach);
- utrzymanie we właściwym stanie siedlisk warunkujących realizację cyklu życiowego gatunku chronionego w obszarze.

Ustalając cele, kierujemy się:

- koniecznością utrzymanie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony lub jego osiągnięcie, jeżeli ten stan został oceniony jako niewłaściwy lub zły, dążąc do uzyskania „stanu optymalnego”,
- możliwością ich osiągnięcia w okresie działania Planu (10 lat),
- istniejącymi i potencjalnymi uwarunkowaniami (w tym społecznymi i gospodarczymi) oraz ograniczeniami (w tym: technicznymi, finansowymi, organizacyjnymi, wynikającymi z braku wiedzy)
- logiką planowania, tj. cele operacyjne powinny zbliżać nas do osiągnięcia celu strategicznego, a także być związane z ograniczaniem zagrożeń
- możliwością ich monitorowania i weryfikacji.

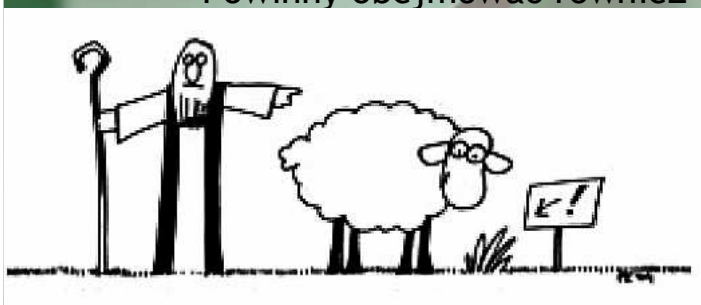
Krok po kroku: działania ochronne

Powinny zapewnić osiągnięcie celów

Mogą dotyczyć:

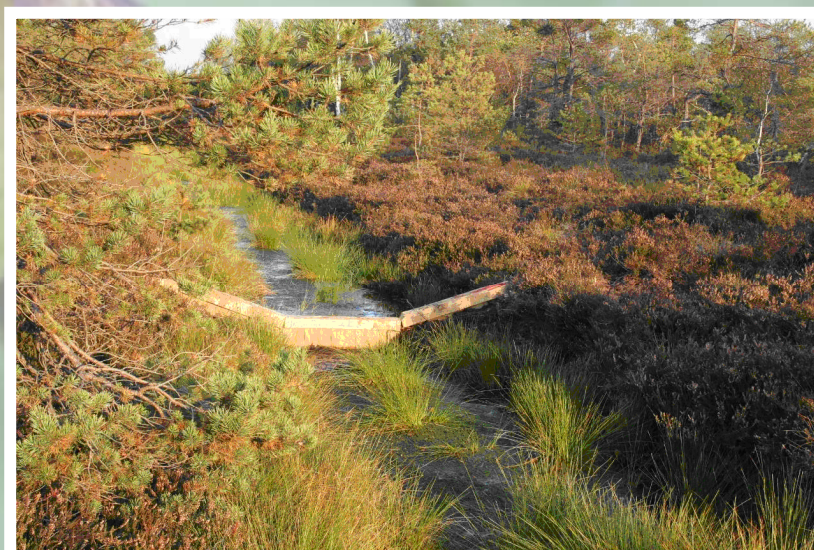
- wykonania określonych jednorazowych bądź powtarzalnych zadań ochrony czynnej,
- wdrożenia modyfikacji w stosowanych metodach gospodarowania w siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków,
- utrzymania określonych metod gospodarowania w siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków,
- uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony.

Powinny obejmować również działania w zakresie monitoringu osiągnięcia celów działań
regulacji monitoring odpowiednich parametrów i wskaźników
w ochronie.

należy określić:

- ✓ rodzaj działań ochronnych;
- ✓ zakres prac przewidzianych do realizacji i w razie potrzeby warunki co do sposobu ich wykonania;
- ✓ obszar lub miejsce ich realizacji;
- ✓ termin lub okres oraz częstotliwość ich realizacji;
- ✓ koszty ich realizacji;
- ✓ podmiot odpowiedzialny za ich wykonanie i monitorowanie

Krok po kroku: ocena potrzeby sporządzenia planu ochrony

Ocenia się, czy jest potrzebne sporządzenie 20 letniego planu ochrony dla całego lub części obszaru, jako jedno z działań ochronnych, biorąc pod uwagę w szczególności:

- potrzebę przeprowadzenia gruntownej inwentaryzacji przyrodniczej lub badań przedmiotów ochrony;
- potrzebę zaplanowania ochrony w perspektywie 20 lat;
- konieczność unormowania zagadnień wchodzących w zakres planu ochrony, a nie mieszczących się w zakresie Planu.

W razie stwierdzenia jednej lub więcej przesłanek należy określić termin sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru, biorąc pod uwagę czas potrzebny na wykonanie niezbędnych prac.

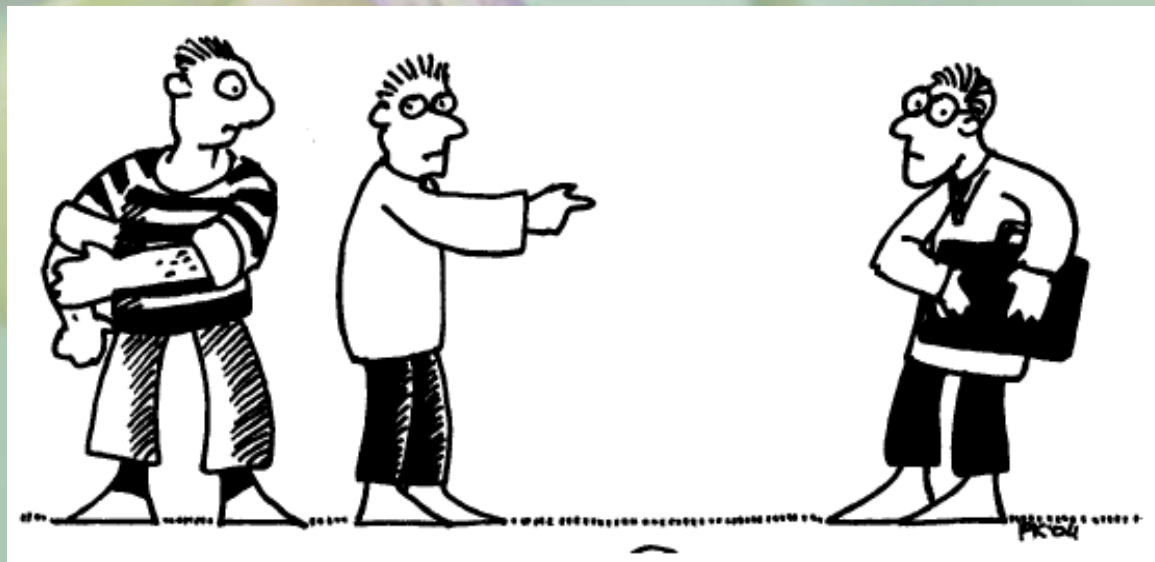
Krok po kroku: Wskazania do studiów i planów

Analizuje się istniejące studia i plany dotyczące obszaru lub mogące mieć wpływ na cele ochrony obszaru pod kątem ewentualnego znaczącego negatywnego oddziaływania skutków ich realizacji na integralność obszaru z punktu widzenia celów jego ochrony.

W przypadku stwierdzenia negatywnych oddziaływań określa się:

- wskazania do zmiany tych elementów studiów lub planów, których realizacja naruszy lub stworzy ryzyko naruszenia zakazu wymienionego w art. 33 ustawy o ochronie przyrody;
- wskazania do zmiany tych elementów studiów i planów, które powinny być uwzględnione przy zmianach studiów i planów ze względu na zapewnienie właściwych uwarunkowań do realizacji celów ochrony obszaru.

Wskazania mogą dotyczyć zarówno studiów i planów obejmujących tereny w granicach obszaru Natura 2000, jak i dotyczących terenów poza tym obszarem - ale tylko w takim zakresie, w jakim te studia i plany oddziaływałyby negatywnie na obszar.

Krok po kroku: Dokumentacja projektu PZO

Dokumentacja może być opracowana, w zależności od potrzeb, możliwości technicznych, a także charakteru obszaru, w formie opisu tekstowego, zestawień tabelarycznych, przedstawień graficznych, map, baz danych, w tym cyfrowych warstw informacyjnych.

W dokumentacji zestawia się syntetycznie informacje zgromadzone w toku opracowywania projektu planu zadań ochronnych, opisuje się dokonane oceny i ustalenia wraz z ich uzasadnieniem, opisuje się problemy, jakie ujawniono w trakcie sporządzania projektu PZO, załącza się SFD obszaru do notyfikacji KE. W dokumentacji szczegółowo opisuje się i uzasadnia:

- diagnozę stanu i zagrożeń przedmiotów ochrony;
- przyjęte cele PZO;
- planowane działania ochronne;
- sposoby monitoringu skuteczności ochrony;
- inne istotne oceny i ustalenia.

Krok po kroku: Dokumentacja projektu PZO i projekt PZO

Dokumentacja może być opracowana, w zależności od potrzeb, możliwości technicznych, a także charakteru obszaru, w formie opisu tekstowego, zestawień tabelarycznych, przedstawień graficznych, map, baz danych, w tym cyfrowych warstw informacyjnych.

W dokumentacji zestawia się syntetycznie informacje zgromadzone w toku opracowywania projektu planu zadań ochronnych, opisuje się dokonane oceny i ustalenia wraz z ich uzasadnieniem, opisuje się problemy, jakie ujawniono w trakcie sporządzania projektu PZO, załącza się SFD obszaru do notyfikacji KE. W dokumentacji szczegółowo opisuje się i uzasadnia:

- diagnozę stanu i zagrożeń przedmiotów ochrony;
- przyjęte cele PZO;
- planowane działania ochronne;
- sposoby monitoringu skuteczności ochrony;
- inne istotne oceny i ustalenia.

Sam projekt planu zadań ochronnych ma postać projektu zarządzenia RDOŚ, o strukturze określonej ustawą oraz zasadami techniki legislacyjnej

Zakłada się że dokumentacja będzie na bieżąco, w miarę jej gromadzenia, udostępniana w internecie w tzw. portalu planistycznym ("platformie informacyjnej")

Krok po kroku: Uzgodnienia, udział społeczeństwa, ustanowienie

Ustawa o ochronie przyrody, art. 28 ust. 6

Ustanowienie PZO następuje po uzgodnieniu z dyrektorem regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, jeżeli obszar Natura 2000 obejmuje obszar zarządzany przez Lasy Państwowe. Uzgodnienie, o którym mowa w ust. 6, dotyczy obszaru zarządzanego przez Lasy Państwowe w zakresie zadań ochronnych, za których wykonywanie odpowiadać będą jednostki Lasów Państwowych.

Zajęcie stanowiska następuje w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie do ministra właściwego do spraw środowiska. Niewyrażenie stanowiska w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu planu zadań ochronnych uznaje się za jego uzgodnienie.

Ustawa OOŚ art. 21 ust 2 pkt 24a:

W publicznie dostępnych wykazach informacji o środowisku zamieszcza się dane o (...) o projektach planów zadań ochronnych tworzonych dla form ochrony przyrody.

Każdy ma prawo do zapoznania się z projektem.
Udostępnienie tych informacji następuje na wniosek, w dniu złożenia wniosku.

Ustawa o ochr. przyrody art. 28 ust 5:

RDOŚ ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Dziękuję
za uwagę